www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Designing an Elementary Curriculum Pattern based on UNESCO Life Skills and Physical Fitness with a Consolidated

Maryam Rajabi varzani [1*], Majid Aliasgari [2], Hamid Ghasemi[3]

Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran3
Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, kharazmi university, Karaj, Iran2
Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Payam nour university, Shahriar, Iran3

**Corresponding author: Ali Aghaziarati, Psychology and Education of Exceptional Children, Department of Psychology and Education of People with Special Needs, University of Isfahan, Email: ali_ziarzti99@yahoo.com*

Article Info

Keywords: *Educational pattern design, Integrated curriculum, Elementary education, Physical fitness, Life skills*

Abstract

Introduction: The present study was aimed at designing an elementary school curriculum based on physical fitness and life skills of UNESCO with a combined approach using the views of the professors of these field and elementary teachers.
Methods: The statistical sample consisted of 375 faculty members and teachers who were researcher-made in four sections: goals, content, teaching activities, and learning and evaluation. This research is a mixture of research.
Results: The measurement tool consists of a 94-item questionnaire developed in the Likert scale and has been approved by faculty members and has a credit rating of over 0.97 in terms of content validity. Data analysis was done using descriptive and inferential statistics using SPSS software. In the descriptive level of central tendency indicators, dispersion indices were used and the Kolmogorov-Smirnov test and Wilcoxon test were used at inferential level.
Conclusion: The findings indicated that the implementation of the elementary curriculum based on physical fitness and life skills of UNESCO with the integrated approach, is applicable in the elementary period and can be used.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۳، شماره ۵، ۱۳۹۹
صفحات: ۵۴۶-۵۵۵

طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر مهارت‌های زندگی یونسکو و آمادگی جسمانی با رویکرد تلفیقی

مریم رجبی ورزنی[۱]، مجید علی عسگری[۲]، حمید قاسمی[۳]

[۱] گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
[۲] گروه علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران
[۳] گروه علوم ورزشی، دانشگاه پیام نور، شهریار، ایران

*نویسنده مسوول: مجید علی عسگری ، گروه علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران. ایمیل: Aliasgari2002@yahoo..

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضربا هدف طراحی الگوی آموزش برنامه درسی دوره ابتدایی مبتنی بر مهارت های زندگی یونسکو و آمادگی جسمانی با رویکرد تلفیقی انجام گردید.

روش‌ها: جامعه آماری نخست کلیه معلمان ابتدائی و مربیان تربیت بدنی استان البرز (حدود ۱۴۰۰۰ نفر) که طبق جدول مورگان ۳۷۵ نفر به عنوان نمونه و جامعه دوم صاحبنظران تربیت بدنی و متخصصان برنامه ریزی درسی (۵۰ نفر) هستند و ۱۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب و طی مصاحبه‌هایی هدفمند به بررسی برنامه مقدماتی تدوین شده و اعتبارسنجی پرسشنامه محقق ساخته که در چهار بخش تدوین شده بود پرداختند.پژوهش حاضر در زمره پژوهش‌های آمیخته محسوب می‌شود و ابزار اندازه‌گیری، شامل یک پرسشنامه ۹۴ سوالی است که در طیف لیکرت تدوین شده و از لحاظ روایی محتوا به تأیید رسیده(۰/۹۷) است.

یافته‌ها: تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS در دو سطح توصیفی و استنباطی انجام شد. در سطح توصیفی از شاخص‌های گرایش مرکزی، شاخص‌های پراکندگی بهره گرفته شد و در سطح استنباطی از آزمون کولموگروف–اسمرینوف و آزمون ویلکاکسون استفاده شده است. یافته‌ها حاکی از آن است در نمره کلی حیطه‌ها نظرات معلمان و کل نمونه به طور معناداری بیشتر از حد زیاد بوده است و نظرات اساتید دانشگاه و متخصصان، تفاوت معناداری نشان نمی دهد و در حد زیاد می‌باشد.در حیطه‌ی هدف نظرات معلمان و کل نمونه به طور معناداری بیشتر از حد زیاد بوده است و نظرات اساتید دانشگاه و متخصصان در حد زیاد می‌باشد.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها حاکی از این است که طراحی برنامه درسی دوره ابتدایی مبتنی بر بر مهارت های زندگی یونسکو و آمادگی جسمانی با رویکرد تلفیقی، در دوره ابتدایی مورد تایید متخصصان بوده و می تواند در برنامه ریزی ها مورد استفاده قرار گیرد.

واژگان کلیدی: طراحی الگوی آموزشی، برنامه درسی تلفیقی، آموزش ابتدایی، آمادگی جسمانی، مهارت‌های زندگی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

مقدمه

یکی از مهم‌ترین مسائل بشر در تمام ادوار تاریخی مقوله تعلیم و تربیت و پرورش نسل جوان برای ورود به اجتماع و جامعه پذیری(Sociability) آنان بوده است. زیرا بشر برای دوام و بقای نسل ناگریز از کنترل و کارگردانی محیط خویش به مدد نیروی اندیشه بوده است. همزمان با فزونی دانش و آگاهی بشر، حساسیت و اهمیت تعلیم و تربیت و ظهور ساختارهای اجتماعی پیچیده، نظام‌های تعلیم و تربیت از اشکال تصادفی و سنتی به سوی نظامهای حساب شده و قانونمند سوق یافتند. در این میان برنامه درسی نیز از طرح و مقاصد واقع بینانه تری برخوردار گردید [۱]. سیر تحولات کنونی، جهان و جامعه ما را به سمتی سوق می‌دهد که نیازمند آموزش مهارت‌هایی است که با کمک آن بتوان همگام با توسعه علم و فناوری پیش برود. هدف باید پرورش انسانهایی باشد که بتوانند به خوبی با یکدیگر ارتباط برقرار کرده و با بهره گیری از دانش جمعی و تولید افکار جدید (نو) مشکلات را از میان بردارند. بدیهی است برای همگامی با این تحولات ارائه ایده‌ها و نظرات جدید و بازسازی علوم مختلف امری اجتناب ناپذیر است [۲]. آموزش مهارت‌های زندگی، پرورش همه جانبه افراد به منظور توانمندسازی آنان برای پاسخ دهی به چالش‌های روزافزون زندگی فردی و اجتماعی به شمار می‌آید. از این رو آموزش مهارت‌های زندگی به دانش آموزان، به آنان کمک می‌کند تا ارزشهای معنوی خود را پرورش داده و به بهداشت جسمانی و توانمندیهای جسمی و روان شناختی دست یابند. بر این اساس آموزش مهارت‌های زندگی سالهاست در کشورهای جهان جزو برنامه‌های اصلی آموزش بوده است [۳].

نقش تعلیم و تربیت در دنیای متحول امروزه آن است که استعدادها و توانائی‌های دانش آموزان را تا جائی که امکان دارد، پرورش دهد و آنان را برای شرکت در فعالیت‌های سازنده و پویای انسانی آماده سازد. به نحوی که اسباب سعادت واقعی افراد و جامعه هر دو تأمین شوند از آن جا که انسان دارای اندامهای حسی چندگانه می‌باشد، اگر بتوان در فرآیند برنامه درسی و آموزش از آنها استفاده کرد، یادگیری بادوام‌تر و مؤثرتر خواهد [۴]. شرایط یادگیری مؤثر در ساخت تلفیقی تبلور می‌یابد در این شرایط، موقعیت یادگیری بایدحول مسائل کاملاً مرتبط به یادگیرنده و شامل جنبه‌های اساسی جهانی باشد که یادگیرنده با چگونه زیستن در آن سر و کار خواهد داشت و مشوق پویایی در رفتار خلاق دانش آموز باشد [۵].

در کشور ایران که دارای نظام آموزشی متمرکز می‌باشد کتاب‌های درسی در جهت دهی به فعالیت‌های معلم نقش بارزی دارند، کتاب درسی از انواع آموزش در تمامی سطوح حمایت می‌کند و تسهیل کننده فرآیند یادگیری به منظور تحقق هدفهای برنامه درسی است [۶]. مهارت‌های زندگی عبارتند از مجموعه‌ای از توانایی‌ها که زمینه سازگاری و رفتار مثبت و مفید را فراهم می‌آورند، این توانائی‌ها فرد را قادر می‌سازند که مسئولیت‌های نقش اجتماعی خود را بپذیرند و بدون لطمه زدن به خود و دیگران با خواست‌ها، انتظارات و مشکلات روزانه، به ویژه در روابط بین فردی به شکل مؤثرتری رو به رو شود [۷]، و آمادگی جسمانی، توانائی بدن برای فعالیت مؤثر و کارآمد است. پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که خودآگاهی، عزت نفس و اعتماد به نفس، شاخص‌های اساسی توانمندی‌ها و ضعف‌های هر انسانی هستند [۸].

آمادگی دانش آموزان یک امر بنیادی و اساسی است که سلامت و قدرت افراد و اجتماع را تضمین می‌کند، دانش آموزی که قدرت و آمادگی لازم بدنی را دارد، قادر است وظایف و کارهای روزانه خود را بدون احساس خستگی انجام دهد و توانائی لازم برای گذراندن اوقات فراغت یا مقابله با پیش امدهای ناگهانی به دست آورد. چنین فردی از بیماری و نارسایی‌ها و مشکلات جسمی بدور خواهد ماند و استقامت، چابکی، انعطاف پذیری و سرعت از ویژگی‌های چنین دانش آموزی است [۹]. دانش آموزان باید هر روز بنا به قدرت بدنی، به فعالیت‌های منظم بدنی بپردازند، تا قدمهای صحیح به سوی آمادگی و کارائی بدن برداشته شود. زیرا، توجه به کارائی بدن موجب می‌گردد، استخوان‌ها، مفاصل و عضله‌های بدن برای انجام حرکات و فعالیتهای زندگی نیرومند شوند، دستگاه‌های تنفس و جریان خون نیز تا حد بسیاری از اجرای برنامه‌ها و حرکتهای صحیح ورزشی سود می‌برند [۱۰]. شناخت خود، مجموعه ادراکات، ارزش‌ها، افکار، عواطف، استعدادها و توانائی‌های جسمی را تشکیل می‌دهد که سبب آگاهی فرد از موجودیت خود می‌گردد، بدین معنی که او متوجه می‌گردد کیست و چه توانمندیهایی دارد. درتأمین سلامت روان، علاوه بر عوامل ژنتیکی، عوامل محیطی نیز تأثیر فراوان خواهند داشت [۱۱].

علاقه بند (۱۳۸۶) تدریس و یادگیری را اصلی‌ترین فعالیت مدارس محسوب می‌کند که سایر فعالیت‌ها بر اساس آن‌ها قانونی می‌گردند. بر این اساس می‌توان گفت: آموزش هر کشور نوعی سرمایه گذاری بر روی انسان‌ها با هدف رشد و توسعه نیروی انسانی است به طوری که رشد و پیشرفت جوامع در گروه ارتقاء سطح دانش، نگرش، مهارت، رفتار و بینش انسانی می‌باشد [۱۲]. از ویژگی‌های مهم معلمین در قرن حاضر تفکر خلاق و هدایت فراگیران به تولید دانش می‌باشد، آن چه مسلم است، تفکر خلاق یکی از مهم‌ترین مهارت‌های زندگی به شمار می‌رود، چنان چه معلمی خود دارای چنین تفکری باشد، هدایت فراگیران در این زمینه توسط او هم سهل‌تر خواهد شد [۱۳].

یونسکو مهارت‌های زندگی را به این صورت تعریف می‌کند، یک رویکرد مبتنی بر تغییر رفتار که برقراری توازن میان سه حوزه را مد نظر قرار می‌دهد. این سه حوزه عبارتند از: دانش، نگرش و

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

مهارت‌ها [۱۴]، درباره مهارت‌های زندگی می‌نویسد، مهارت‌های زندگی توانایی‌هایی هستند که با تمرین مدام پرورش می‌یابد و شخص را برای رو به رو شدن با مسائل روزانه زندگی، افزایش توانایی‌های روانی، اجتماعی و بهداشتی آماده می‌کنند. سازمان بهداشت جهانی مهارت‌های زندگی را چنین تعریف می‌نمایند: توانایی انجام رفتار سازگارانه و مثبت به گونه‌ای که فرد بتواند با چالش‌ها و ضروریات زندگی روزمره خود کنار آید [۱۵]. هر کس کودکان را دیده می‌داند که آنان تحرک و فعالیت را دوست دارند اما در بسیاری از کلاس‌های درس فعالیت و تحرک کودکان برای معلم کمتر قابل تحمل است. کودکانی که آرام در جای خود می‌نشینند و در طول تدریس دست به سینه و ساکت فقط به معلم توجه می‌کنند، مورد قبول معلم واقع می‌شوند. تحقیقاتی که در طول ۴۰ سال اخیر انجام شده نشان می‌دهد که عدم تحرک ممکن است به یادگیری هوشمندانه و مطلوب منجر نگردد [۴].

نتایج نشان داده است که دوره ابتدایی از لحاظ رشدی، تربیت و تکوین شخصیت کودکان دوره‌ای بسیار مهم است که پایه و اساس آموزش‌های بعدی قرار می‌گیرد. براین اساس وجود اهداف اصولی، محتوای مناسب، طرح درس‌های کاربردی و مؤثر با در نظر گرفتن فضا و زمان مناسب از مهم‌ترین نیازهای آموزشی در تدوین برنامه‌ها است که روش‌های نوین و راهکارهای اجرایی مؤثر را پیش روی معلمین قرار می دهد تا فراگیران را در راه رسیدن هر چه بهتر به اهداف هدایت نمایندتلفیق به طور کلی به معنی درهم آمیختن و ارتباط دادن حوزه‌های محتوایی است که غالباً مجزا از یکدیگر در برنامه مدارس گنجانده می‌شود. بدین منظور برای طراحی الگوی جدید از الگوی اکر استفاده شده است، دیدگاه‌های مختلفی درباره عناصر برنامه درسی ذکر شده که هر کدام عناصری را برای طراحی برنامه درسی برشمرده‌اند. که در این پژوهش برای طراحی برنامه درسی دیدگاه اکر (۲۰۰۳)،به عنوان مبنا در نظر گرفته شده است. اکر بر اساس الگوی فرانسیس کلاین، عناصر برنامه درسی را در ده عنصر مورد توجه قرار داده است به غیر از عنصر «منطق یا چرائی» برنامه درسی، در سایر عناصر با الگوی کلاین مشترک هستند(فتحی و اجارگاه، ۱۳۹۳: ۱۳۰) عناصر برنامه درسی از منظر اکر عبارت از : منطق، مقاصد و اهداف، محتوا ، فعالیت‌های یادگیری، نقش معلم، مواد و منابع، گروه بندی، مکان، زمان، سنجش و ارزشیابی می‌باشند، لذا با توجه به دیدگاه اکر تلاش بر آن است که دیدگاه جدیدی از طریق تلفیق این دیدگاه با ابعاد آمادگی جسمانی و مهارت‌های زندگی ارائه داده شود.

با توجه به اهمیت و نقش اساسی مهارت‌های زندگی، و آمادگی جسمانی وآموزش آن به دانش آموزان، این پژوهش در نظر داشته است تا به طراحی الگوی آموزشی برنامه درسی دوره ابتدایی، مبتنی بر مهارت‌های زندگی یونسکو و آمادگی جسمانی با رویکرد تلفیقی بپردازد.

در این پژوهش از چارچوب زیر استفاده شده است.

روش کار

پژوهش حاضر از نظر روش تحقیق از نوع ترکیبی (کیفی و کمی) می‌باشد. به این صورت که در برخی بخش‌ها مانند تدوین پرسشنامه‌ها، و تدوین برنامه درسی، مصاحبه‌های نیمه ساختارمند از روش کیفی و در برخی بخش‌ها مانند نظرسنجی، نیازسنجی و استخراج داده‌های پرسشنامه، از روش‌های کمی استفاده شده است. در تدوین پرسشنامه با استفاده از نظرات صاحبنظران و مطالعه پیشینه‌های مربوط به صورت کیفی به تدوین پرسشنامه پرداخته شد و همچنین در تدوین محتوای برنامه درسی، به صورت کیفی از نظرات صاحبنظران و مطالعات مرتبط، محتوای مورد نظر به دست آمده است. در بخش کمی نیز با استفاده از کمی کردن داده‌ها و اطلاعات، از شیوه‌های ساده و پیچیده کمی (مانند تحلیل آماری) استفاده شده است.

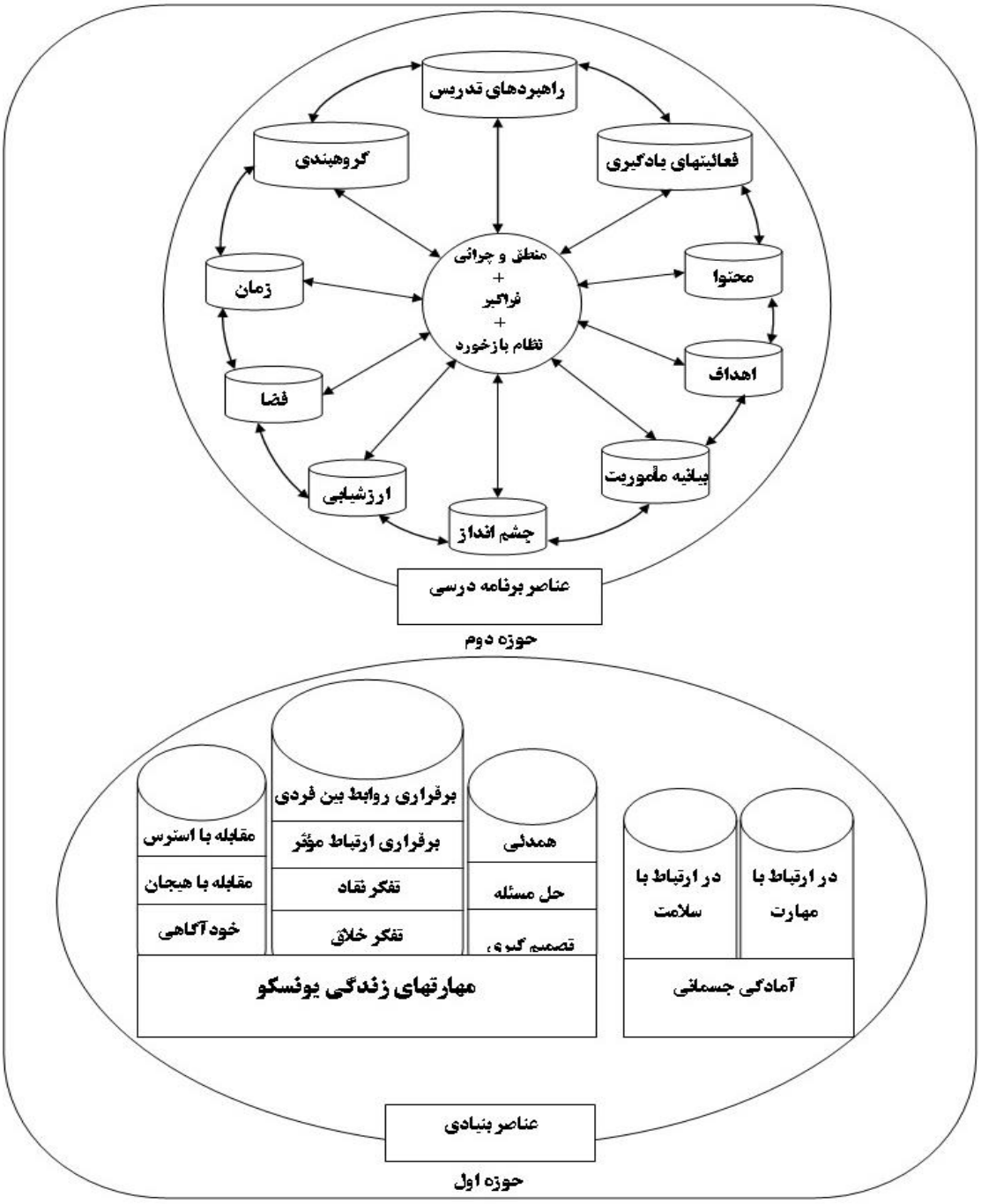
در پژوهش حاضر دو جامعه آماری مدنظر بوده است که از جامعه آماری نخست کلیه معلمان ابتدائی و مربیان تربیت بدنی استان البرز (حدود ۱۴۰۰۰ نفر) که طبق جدول مورگان ۳۷۵ نفر از آنان به عنوان نمونه آماری انتخاب و پرسشنامه توزیع گردید و جامعه دوم صاحبنظران تربیت بدنی و متخصصان برنامه ریزی درسی از اساتید دانشگاه (۵۰ نفر) هستند که از این جامعه ۱۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب و طی مصاحبه‌هایی هدفمند به بررسی برنامه مقدماتی تدوین شده، و بررسی و اعتبارسنجی پرسشنامه محقق ساخته پرداختند. با تعدیل و بازنویسی در برنامه درسی تدوین شده، برنامه درسی نهایی شده تدوین و پرسشنامه تهیه گردید. جامعه آماری دوم نیز. حجم نمونه نیز در دو جامعه آماری، براساس حجم جامعه آماری و طبق جدول مورگان تعیین گردید. جهت رسیدن به روایی محتوایی مناسب اقداماتی در چند مرحله بدین شرح زیرصورت گرفته است که ابتدا بر اساس پیشینه‌هایی که در این ارتباط در کتاب‌های مربوطه، فصلنامه‌ها، تحقیقات و پایان نامه‌های مختلف جمع آوری شده بود مفاهیم اولیه محتوای پرسشنامه انتخاب شد و در مرحله دوم پیرامون این عوامل با صاحبنظران و اساتید مصاحبه‌هایی انجام گرفت و با یاری اساتید محترم دانشگاه (استاد راهنما و مشاور و سایر اساتید) نسبت به بررسی و اصلاح آنها اقدام گردید و در یک جمع بندی منطقی ۹۴ سئوال که نزدیکی مفهومی با موضوع قابل سنجش، داشته است به عنوان سؤالات پرسشنامه انتخاب شد. آن‌ها پس از مطالعه پرسشنامه نهایی ۹۴ سوالی، با استفاده از یک پرسشنامه ۱۵ سوالی، آن را ارزیابی کردند و نتایج ارزیابی آنها مورد تحلیل قرار

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

گرفت. جداول زیر تحلیل ارزیابی صاحبنظران در مورد پرسشنامه ۹۴ سوالی را نشان می‌دهد.

همانگونه که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، پرسشنامه سنجش الگوی آموزشی برنامه درسی پیشنهادی دوره ابتدایی از ۹۴ سؤال و ۴ مؤلفه با ترکیب نماش داده شده درجدول شماره یک تشکیل شده است، همچنین مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه معادل ۰/۹۸۴ و برای مؤلفه‌های هدف، محتوا، فعالیت‌های یاددهی-یادگیری و روش‌های ارزشیابی به ترتیب معادل ۰/۹۷۱، ۰/۹۳۶، ۰/۹۳۳، و ۰/۹۶۵ به دست آمده که نشانگر اعتبار بسیار بالای پرسشنامه می‌باشد.

برای طراحی الگوی فوق، از پرسشنامه‌ای محقق ساخته شامل ۹۴ سؤال که ۴ حیطه مختلف را مورد سنجش قرار می‌دهد استفاده شده است. در این بخش، ابتدا نمرات حاصل از ۴ حیطه مورد بررسی و توصیف قرار گرفته، سپس میانگین و فراوانی‌های مربوط به تک تک سؤالات هر حیطه، به طور جداگانه ارائه شده است. بعد از توصیف داده‌ها، با استفاده از آزمون آماری t تک متغیره، به مقایسه میانگین نظرات با اعداد ۴ و ۵ انجام شده و به سؤال پژوهش پاسخ داده شده است.

تصویر ۱. چارچوب طراحی الگوی پیشنهادی

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی حاکی از آن است که در حیطه هدف،

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

کمترین نمره ۲/۳۵ و بیشترین نمره ۵ بوده است و توزیع داده‌ها به گونه‌ای بوده است که میانگین آنها ۴/۵۰۲، میانه آنها ۴/۶۵ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۰/۵۲۳ و واریانس نیز ۰/۲۷۴ بوده است (جدول ۱). در حیطه محتوا نیز، کمترین نمره ۲/۲۰ و بیشترین نمره ۵ بوده است و توزیع داده‌ها به گونه‌ای بوده است که میانگین آنها ۴/۵۱۹، میانه آنها ۴/۶۰ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۰/۵۲۴ و واریانس نیز ۰/۲۷۶ بوده است (جدول ۱). در حیطه یاددهی-یادگیری، کمترین نمره ۲/۶۹ و بیشترین نمره ۵ بوده است و توزیع داده‌ها به گونه‌ای بوده است که میانگین آنها ۴/۵۲۸، میانه آنها ۴/۶۸ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۰/۴۸۴ و واریانس نیز ۰/۲۳۵ بوده است (جدول ۱). در حیطه روش‌های ارزشیابی، کمترین نمره ۲/۱۷ و بیشترین نمره ۵ بوده است و توزیع داده‌ها به گونه‌ای بوده است که میانگین آنها ۴/۵۰۵، میانه آنها ۴/۶۹ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۰/۵۸۶ و واریانس نیز ۰/۳۴۵ بوده است (جدول ۱).

یافته‌های استنباطی در بررسی سؤالات پژوهشی حاکی از آن است که نظرات متخصصان برنامه درسی، استادان دانشگاهی و معلمان مربوطه، در ۴ حیطه (هدف، محتوا، یاددهی-یادگیری، و روش‌های ارزشیابی) مورد سنجش قرار گرفته است. شایان ذکر است پاسخگویان در حیطه‌های چهارگانه فوق قادر بودند نمراتی بین ۱ تا ۵ کسب کنند. اما پایین‌ترین نمره ۲/۱۷ بوده است و بیشترین نمره نیز در همه حیطه‌ها ۵ بوده و متوسط نظرات نیز بالای ۴/۵ بوده است. با توجه به ۳۰ مقایسه انجام شده و سطوح معناداری (در ۲۷ مورد معنادار بوده است) می‌توان گفت در کل نمونه، و در بین معلمان، الگوی برنامه درسی مبتنی بر مؤلفه‌های مهارت‌های زندگی یونسکو و آمادگی جسمانی را در نمره کل و در تمام حیطه‌های چهارگانه، در حدی بالاتر از زیاد و کمتر از بسیار زیاد (بین زیاد و بسیارزیاد) ارزشیابی کرده‌اند. اساتید دانشگاه و متخصصان، نیز در نمره کل و در حیطه یاددهی-یادگیری نظری مشابه معلمان داشته‌اند. اما در حیطه‌های هدف، محتوا و روش‌های ارزشیابی، ارزشیابی آنها کمی کمتر از معلمان بوده است، اما با این‌حال از حد زیاد پایین‌تر نبوده است (جدول ۲).

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های برخی از پژوهش‌های پیشین همخوانی دارد که اگر تدریس با بازی و نشاط همراه شود زمینه رشد و نوآوری خلاقیت را در دانش آموزان شکوفا شده و درس خواندن و یادگرفتن برایش لذت بخش می‌شود و مهارت‌هایی در او تقویت می‌گردد که برای زندگی لازم است [۱۶]. موسی بندک و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان آموزش مهارت‌های زندگی بر خود کارآمدی تحصیلی دانش آموزان نتایج زیر را بدست آوردند نتایج نشان داد که آموزش مهارت‌های زندگی برخود کارآمدی تحصیلی دانش آموزان تأثیر دارد. از آنجا که آموزش این مهارتها به دانش آموزان باعث افزایش دانش آنها از شیوه‌های یادگیری می‌شود، بهتر می‌توانند اطلاعات را به خاطر بسپارند و در نتیجه فراموشی کمتری هم داشته باشند با پیشرفت تحصیلی خود پنداره آنها نیز مثبت خواهد شد [۱۷].

در تحقیقی که سهرابی و جوانبخش (۱۳۸۵) با عنوان «اثر بخشی تقویت مهارت‌های مثبت اندیشی به شیوه گروهی بر منبع کنترل دانش آموزان دبیرستانی شهر گرگان» انجام دادند که تفاوت بین دو گروه آزمایش و کنترل معنادار است (p<۰/۰۰۷) به این بیان که آموزش مهارت‌های مثبت اندیشی در تغییر منبع کنترل مؤثر بوده است، نتایج به دست آمده در این تحقیق همسو با سایر تحقیقات بوده و سودمندی تأثیر آموزش مهارت‌های مثبت اندیشی در درونی سازی منبع کنترل دانش آموزان دبیرستانی را تأیید می‌کند [۱۸]. صابوناتی، مریم (۱۳۹۱) در پایان نامه کارشناسی ارشد با موضوع بررسی رابطه مهارت‌های زندگی با اعتماد به نفس دانش آموزان مقطع ابتدائی رباط کریم نتیجه گرفت که بین تمام خرده مقیاس‌های خودآگاهی، ارتباط مؤثر، روابط بین فردی، مهارت مقابله با استرس، مدیریت هیجانات، توانائی حل مسئله، توانائی تصمیم گیری و تفکر خلاق از آموزش مهارت‌های زندگی ارتباط معنادار و مثبتی وجود دارد. [۱۹]. عباسی (۱۳۹۴) در پژوهش خود دریافته است که آموزش مهارت‌های زندگی می‌تولند توسط متخصصان به عنوان رویکردی آموزشی در بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی مادران، ایجاد فضایی مناسب برای مادران برای کمک به رشد خدمات بهداشت روانی مادران کودک سندرم داون صورت گیرد آموزش مهارت‌های زندگی در جهت افزایش کیفیت زندگی مادران کودکان سندرم داون مؤثر بوده است [۲۰]. پژوهش خضرایی (۱۳۹۳) حاکی از آن است که آموزش مهارت‌های ارتباطی بر بهبود عملکرد خانواده و کیفیت زندگی مادران کودکان با آسیب جسمی— حرکتی مؤثر است [۲۱]. در پژوهش مسعودی نسب (۱۳۹۳) نتایج تحلیل کوواریانس چند متغیری و تک متغیری نشان داد که آموزش مهارت‌های زندگی به این افراد موجب بهبود تمامی خرده مقیاس‌های بهزیستی روان شناختی شامل رضایت از زندگی، معنویت، شادی و خوش‌بینی، رشد و بالندگی فردی، ارتباط مثبت با دیگران و خود پیروی شده است. [۲۲].

جدول ۱. شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی ۴ حیطه هدف، محتوا، یاددهی- یادگیری، و روش‌های ارزشیابی

حیطه‌ها	سؤالات پرسشنامه	میانگین	میانه	انحراف استاندارد	واریانس	دامنه تغییرات	کمینه	بیشینه

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

هدف	۱–۴۰	۴/۵۰۲	۴/۶۵	۰/۵۲۳	۰/۲۷۴	۲/۶۵	۲/۳۵	۵
محتوا	۴۱–۵۵	۴/۵۱۹	۴/۶۰	۰/۵۲۴	۰/۲۷۶	۲/۸۰	۲/۲۰	۵
یاددهی- یادگیری	۵۶–۷۱	۴/۵۲۸	۴/۶۸	۰/۴۸۴	۰/۲۳۵	۲/۳۱	۲/۶۹	۵
روش‌های ارزشیابی	۷۲–۹۴	۴/۵۰۵	۴/۶۹	۰/۵۸۶	۰/۳۴۵	۲/۸۳	۲/۱۷	۵

جدول ۲. آزمون مقایسه میانگین با یک ارزش ثابت از نظر متخصصان و معلمان

میانگین نظرات	عدد وگزینه موردمقایسه	تفاوت میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه‌گیری حدنظرات
کل نمونه						
کل حیطه‌ها (نمره‌کل)						بین زیاد و بسیار زیاد
۱۸/۰۵	۴ (زیاد)	۱۴/۰۵	۱۴۴/۳۲۵	۳۷۴	۰/۰۰۰	
۱۸/۰۵	۵ (بسیارزیاد)	۱۳/۰۵۶	۱۳۴/۰۵۸	۳۷۴	۰/۰۰۰	
هدف						بین زیاد و بسیار زیاد
۴/۵۰	۴ (زیاد)	۰/۵۰۲۸	۱۸/۵۹۴	۳۷۴	۰/۰۰۰	
۴/۵۰	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۴۹۷۲	-۱۸/۳۸	۳۷۴	۰/۰۰۰	
محتوا						بین زیاد و بسیار زیاد
۴/۵۱	۴ (زیاد)	۰/۵۱۹۸	۱۹/۱۷۵	۳۷۴	۰/۰۰۰	
۴/۵۱	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۴۸۰۱	-۱۷/۷۱	۳۷۴	۰/۰۰۰	
یاددهی- یادگیری						بین زیاد و بسیار زیاد
۴/۵۲	۴ (زیاد)	۰/۵۲۸۶	۲۱/۱۲۲	۳۷۴	۰/۰۰۰	
۴/۵۲	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۴۷۱۳	-۱۸/۸۳	۳۷۴	۰/۰۰۰	
روش‌های ارزشیابی						بین زیاد و بسیار زیاد
۴/۵۰	۴ (زیاد)	۰/۵۰۵۲	۱۶/۶۶۹	۳۷۴	۰/۰۰۰	
۴/۵۰	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۴۹۴۷	-۱۶/۳۲	۳۷۴	۰/۰۰۰	
اساتید دانشگاه و متخصصان						
کلحیطه‌ها (نمره‌کل)						بین زیاد و بسیار زیاد
۱۶/۳۶	۴ (زیاد)	۱۲/۳۶	۳۱/۹۰۶	۳۴	۰/۰۰۰	
۱۶/۳۶	۵ (بسیارزیاد)	۱۱/۳۶۹	۲۹/۳۲۶	۳۴	۰/۰۰۰	
هدف						زیاد
۴/۰۷	۴ (زیاد)	۰/۷۲۱	۰/۶۲۹	۳۴	۰/۵۳۴	
۴/۰۷	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۹۲۷۸	-۸/۰۸۴	۳۴	۰/۰۰۰	
محتوا						زیاد
۴/۱۲	۴ (زیاد)	۰/۱۲۷۶	۰/۹۹۲	۳۴	۰/۳۲۸	
۴/۱۲	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۸۷۲۳	-۶/۷۸۰	۳۴	۰/۰۰۰	
یاددهی- یادگیری						بین زیاد و بسیار زیاد
۴/۲۰	۴ (زیاد)	۰/۲۰۳۵	۲/۱۳۷	۳۴	۰/۰۴۰	
۴/۲۰	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۷۹۶۴	-۸/۳۶۰	۳۴	۰/۰۰۰	
روش‌های ارزشیابی						زیاد
۳/۹۶	۴ (زیاد)	-۰/۰۳۳	-۰/۳۰۱	۳۴	۰/۷۶۵	
۳/۹۶	۵ (بسیارزیاد)	-۱/۰۳۳۵	-۹/۲۷۲	۳۴	۰/۰۰۰	
معلمان						
کل حیطه‌ها (نمره‌کل)						بین زیاد و بسیار زیاد
۱۸/۲۳۰	۴ (زیاد)	۱۴/۲۳۰	۱۴۹/۶۸۷	۳۳۹	۰/۰۰۰	
۱۸/۲۳۰	۵ (بسیارزیاد)	۱۳/۲۳۰	۱۳۹/۱۶۸	۳۳۹	۰/۰۰۰	
هدف						بین زیاد و بسیار زیاد
۴/۵۴۷۱	۴ (زیاد)	۰/۵۴۷۱۳	۲۰/۸۰۴	۳۳۹	۰/۰۰۰	
۴/۵۴۷۱	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۴۵۲۸	-۱۷/۲۲۰	۳۳۹	۰/۰۰۰	
محتوا						بین زیاد و بسیار زیاد
۴/۵۶۰۲	۴ (زیاد)	۰/۵۶۰۲۰	۲۱/۶۱۳	۳۳۹	۰/۰۰۰	
۴/۵۶۰۲	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۴۳۹۸	-۱۶/۹۶۸	۳۳۹	۰/۰۰۰	
یاددهی- یادگیری						بین زیاد و بسیار زیاد

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

۴/۵۶۲۱	۴ (زیاد)	-۰/۵۶۲۱۳	۲۲/۳۳۹	۳۳۹	۰/۰۰۰
۴/۵۶۲۱	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۴۳۷۸	-۱۷/۴۰۱	۳۳۹	۰/۰۰۰
روش‌های ارزشیابی					بین زیاد و بسیار زیاد
۴/۵۶۰۷	۴ (زیاد)	۰/۵۶۰۷۴	۱۸/۷۷۰	۳۳۹	۰/۰۰۰
۴/۵۶۰۷	۵ (بسیارزیاد)	-۰/۴۳۹۲	-۱۴/۷۰۳	۳۳۹	۰/۰۰۰

میرزایی (۱۳۹۲) در پژوهشی به این نتایج دست یافت که آموزش مهارت‌های زندگی (حل مساله) بر ارتقاء کیفیت زندگی این افراد مؤثر واقع شده است. در نتیجه برای ارتقای کیفیت زندگی زنان سرپرست خانوار می‌توان از آموزش مهارت‌های زندگی (مهارت حل مساله) استفاده کرد [۲۳]. پژوهش حاتمی قره‌خانبیگلو (۱۳۹۱) دریافته است که آموزش مهارت‌های زندگی موجب افزایش عزت نفس، ابراز وجود و روابط بین فردی در بین دانشجویان گردید، اما این تأثیر در گروه کنترل مشاهده نشد. بر این اساس می‌توان از آموزش مهارت‌های زندگی به عنوان روشی در جهت افزایش عزت نفس، ابراز وجو و روابط بین فردی در بین دانشجویان استفاده کرد [۲۴]. امیدوار (۱۳۸۹) در پژوهش خود بیان داشته است که تحلیل نتایج به دست آمده با استفاده از روش تحلیل کوواریانس نشان داد که تأثیر هر سه مهارت‌های زندگی خودآگاهی، روابط بین فردی و کنترل استرس بر هوش هیجانی معنی دار بوده است. با توجه به اینکه مقوله‌های هوش هیجانی در برگیرنده مهارت‌های ارتباطی است، می‌توان گفت که نتایج این پژوهش با پژوهش حاضر همخوانی دارد [۲۵]. طباطبایی (۱۳۸۹) معلم مدرسه ایوب فرشتیان در مقاله‌ای تحت عنوان ویژگیهای مدرسه شاد چنین می‌نویسد؛ افراد شاد همواره سرزنده و فعالند، مهارت‌های ارتباطی را شناخته و به درستی به کار می‌گیرند. حتی زمانی که در زندگی با ناامیدی‌ها و مشکلات مواجه می‌شوند آنها را پذیرفته و با آنها روبه رو می‌شوند. اینان مهارت‌ها را به خوبی آموخته و شادی را ایجاد می‌نمایند و این شادی باعث خلاقیت و فعالیت بهتر شده و به معلم در تفهیم مطالب کمک می‌نماید [۲۶].

همچنین در پژوهش‌های خارج از کشور گارپونیو، سیمونا (۲۰۱۴)، در مقاله‌ای تحت عنوان «قراردادن آموزش مهارت‌های زندگی در حرفه معلمی» می‌نویسد؛ پروژه زندگی برای شناسائی به معلمان و مربیان حرفه‌ای نیاز دارد، این امر آن‌ها را قادر می‌سازد تا مهارت‌های زندگی را به عنوان آموزش موضوع خاص ارائه دهند. نیازهای کارفرمایان و دانش آموزان از لحاظ مهارت‌های زندگی مورد نیاز، برای افزایش چشم انداز اشتغال و سازمان‌هائی که با جوانان محروم کار می‌کنند نیز برای توسعه یک بسته آموزشی به معلمان و مربیان حرفه‌ای نیاز دارد، لذا توصیه می‌کند، معلمان و مربیان برای آموزش خود، به آموزش عملی نیاز دارند فراگیران به عنوان حرفه‌ای‌های آینده در فعالیت‌های حرفه‌ای به پشتیبانی معلمان و مربیان در سازمان خود نیازمند هستند [۲۷]. مَهانا وکیلانی (۲۰۱۰)، در پژوهشی به «افزایش تربیت بدنی و توجه به آمادگی جسمانی در برنامه آموزش و پرورش پایه کشور عمان» پرداخته‌اند و بیان می‌کنند که میزان فعالیت بدنی بچه‌های عمان با در دسترس بودن فرصت‌هایی برای درگیر شدن با فعالیت‌ها وابسته است. همچنین بیان می‌کند برای اینکه بتوان رویکرد تلفیقی را در بیشترین حد خود در مدارس به اجرا درآورد باید کارائی و اثربخشی درس تربیت بدنی را در آموزش پایه تجزیه و تحلیل نمود. تربیت بدنی به عنوان روش تلفیقی در تمام قسمت‌های برنامه درسی در بر گرفته شود و به صورت یک روش معنادار صورت می‌گیرد و اثرات افزایش بخش‌ها و روش‌ها در برنامه درسی آموزشی باید مورد مطالعه قرار گیرد [۲۸]. روس، در یک گروه تحقیقاتی در استرالیا (۲۰۱۰)، به «تدوین ماتریس برنامه درسی تلفیقی بصورت یک سند، برای یادگیری در قرن ۲۱» در محیطی با اطلاعات پیچیده و متنوع پرداخته است. برنامه درسی تلفیقی ارائه شده در این سند تشریح می‌کند که چگونه می‌توان در مدارس برنامه‌های مدون برای فعال کردن دانش آموزان در یادگیری معنادار با استفاده از منابع اطلاعاتی متنوع و پیچیده تدوین نمود. تا از این طریق دانش آموزان بتوانند از محتوای برنامه درسی دانش و درک عمیق کسب نمایند. در این سند پس از بیان مبانی فلسفی و استانداردهای آموزشی به ارائه ماتریس برنامه درسی تلفیقی براساس ساختار جستجوی اطلاعات پرداخته و مجموعه‌هایی از استراتژی‌های بالقوه و روش طراحی کیفیت آموزشی و یادگیری را نشان می‌دهد [۲۹]. پیرسون و وب (۲۰۰۸)، که در بررسی‌های خود به «رویکرد تلفیقی در بازی‌های آموزشی» اشاره کرده‌اند و بیان می‌دارند که با قراردادن یادگیرندگان در یک موقعیت بازی می‌توان یادگیری و ایجاد فهم را تسهیل نمود [۳۰]. تاها. ا.ل (۲۰۰۵)، در مقایسه‌ای بین سطح آمادگی بدنی دانش آموزان و سطح زندگی آن‌ها و همچنین مقایسه آن‌ها با چند ایالت در آمریکا، به این نتیجه رسید که میزان آمادگی افراد با شیوه زندگی آن‌ها مخصوصاً در عصر ماشینی تأثیر منفی بر میزان آمادگی جسمانی آن‌ها داشته و نسبت فضای ورزش مدارس را جزء یکی از عوامل اثر گذار بر میزان آمادگی دانسته‌اند [۳۱].

نتیجه‌گیری

نتیجه۱: براساس یافته‌های به دست آمده از پژوهش حاضر نتایج حاکی از آن بود که در طراحی الگوی برنامه درسی پیشنهادی تلفیقی اتفاق نظر وجود دارد. از تطبیق نتایج چنین به

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

نظر می‌رسد بین نظر متخصصان برنامه درسی؛ اساتید این رشته و معلمان مربوطه در رابطه با طراحی الگو برنامه درسی اتفاق نظر وجود دارد. در تبیین یافته‌های تحقیق در رابطه با حوزه‌های تشکیل دهنده الگو نتایج نشان دادند به نظر اساتید و متخصصان و معلمان مربوطه که حوزه‌های در نظر گرفته شده؛ از کفایت و جامعیت لازم در رابطه با ابعاد دانش، نگرش و مهارت برخوردار بوده و می‌توانند در رشد همه جانبه فراگیران نقش به سزائی داشته باشند.با توجه به تعبیر سازمان بهداشت جهانی (WHO) در سال ۱۹۹۵ ضمن تأکید بر نقش فعالیت‌های بدنی و آمادگی جسمانی به عنوان یک ابزار مهم و مؤثر در سلامت انسان‌ها متذکر می‌شود که زندگی کم تحرک به ویژه در دوران کودکی و نوجوانی خطر ابتلاء به بیماری‌های خطرناک منجر به مرگ را دو برابر افزایش می‌دهد و در رابطه با آموزش مهارت‌های زندگی از سال ۱۹۹۳ به بعد سازمان بهداشت جهانی با هماهنگی یونیسف برنامه آموزش مهارت‌های زندگی به عنوان یک طرح جامع پیشگیری اولیه و ارتقاء سطح بهداشت روانی کودکان و نوجوانان معرفی نموده است.

نتیجه ۲ : بین نظر متخصصان برنامه درسی، اساتید دانشگاهی و معلمان مربوطه در رابطه با عناصر برنامه درسی پیشنهادی اتفاق نظر وجود دارد.در حوزه عناصر برنامه درسی از نتایج چنین بر می‌آید که تمامی عناصر بکار گرفته شده در الگوی پیشنهادی نه تنها از کفایت و جامعیت لازم در ابعاد دانش، نگرش و مهارت برخوردار می باشند بلکه مهارت‌های زندگی را در دانش آموزان تقویت و علاقمندی آنان را به تقویت و پرورش جسم ارتقاء می‌دهد. همچنین تسهیل‌گر بین نظر و عمل می‌باشد.

پیشنهاد ها

در خاتمه بر اساس یافته‌های پژوهش و تجارب پژوهشگر پیشنهادهایی به این شرح برای ارائه می‌شود:

۱- برگزاری کلاسهای آموزش مهارت‌های زندگی برای معلمان

۲- استفاده از مهارت‌های زندگی در آموزش سایر دروس خصوصاً ساعات تربیت بدنی در مدارس

۳- انجام پژوهش های کاربردی بر اساس مهارت‌های زندگی یونسکو توسط سایر همکاران

۴- اختصاص دادن یک ساعت اضافه تربیت بدنی در برنامه مدارس تحت عنوان آموزش مهارت‌های ارتباط در ورزش

۵- استفاده از آموزش‌های تلفیقی مبتنی بر مهارت‌های زندگی و آمادگی جسمانی درمدیریت آموزش در کلاس توسط معلمین در دوره ابتدایی.

محدودیت های تحقیق

الف) محدودیتهای در اختیار پژوهشگر

- اختصاص دادن جامعه متخصصان به متخصصین برنامه ریزی درسی، اساتید دانشگاه و آموزگاران استان البرز در سال تحصیلی ۹۶-۹۷
- انتخاب دبستان دخترانه ابتدائی جهت تعدیل جنسیت ومداخله گرها در تحقیق
- جدید بودن موضوع پژوهش و کمبود منابع و پیشینه پژوهش جهت بررسی بیشتر

ب) محدودیت های خارج از اختیار پژوهشگر

- همکاری ضعیف برخی از آموزگاران ابتدائی و مربیان تربیت بدنی به دلیل آشنا نبودن به حوزه تلفیق به همین دلیل سعی گردید در کلاس های برگزار شده موضوعات مورد نظر بررسی و تبیین گردند.
- کمبود منابع پژوهشی در حوزه طراحی برنامه درسی مبتنی بر مهارت های زندگی
- کمبود منابع پژوهشی در حوزه طراحی برنامه درسی مبتنی بر ابعاد آمادگی جسمانی

تقدیر و تشکر

نویسندگان این مقاله قصد دارند که از تمامی کسانی که در مراحل آماده سازی این مقاله مارا یاری رساندند تشکر نمایند.

تضاد منافع

برای این مقاله هیچگونه تضاد منافعی وجود ندارد.

منابع مالی

این مقاله با هزینه شخصی انجام گرفته است.

ملاحظات اخلاقی

تمامی موارد اخلاقی برای این مطالعه درنظر گرفته شد و مطالعه به تایید هیئت اخلاق در نشر دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات رسید. همچنین تمامی افراد شرکت‌کننده در مورد پرسشنامه اطلاعات کامل داده شد و فرم رضایت‌نامه از تمامی شرکت‌کنندگان اخذ گردید. همچنین تمامی نتایج به صورت بی‌نام و مشخصات ثبت گردید و هیچگونه اطلاعات خصوصی از شرکت‌کنندگان جمع‌آوری نگردید. همچنین این پایان نامه با کد ۵۳۱۵۸۵۹ در سامانه IranDoc و پروپوزال این طرح با کد ۹۶۳ در دانشگاه علوم و تحقیقات ثبت گردیده است.

منابع

1. Fathi Vajargah C. [Principles and Methods of Curriculum Planning]: University Press; 2013. PERSIAN

2. Modaresi SJ, Modarresi A. Managing Entrepreneurship And Its Role In Organizational Creativity And Innovation.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]

Second International Conference, Management and Humanities; Istanbul2015. PERSIAN
3. Customers L, Aghazadeh M. [Facing The Mirror Of Self-Awareness Life Skills]: Merat Publishing; 2013. PERSIAN
4. Rajabi Varzani M, Moghadami K, Ghasemi H. [Teaching Methods for Sport and Primary Games]: Daran Publishing; 2015. PERSIAN
5. Rajabi Varzani M. [Investigating the role of selected primary school games in dictation, mathematics, geography and basic sciences in the elementary school of Alborz province]: Islamic Azad University, Tehran Center; 2010. PERSIAN
6. Nourian M. Analyzing the Content of Persian Books of the First Persian of Iran in Iran. Iran J Psychol. 2007;3(12):357-66. PERSIAN
7. Hosseini SA. [Principles of Mental Health]. 3 ed. Mashhad: Mashhad University Press; 2004. PERSIAN
8. Golchin Z. Requirements For Life Skills In The Elementary Period From The Viewpoint Of Educators And Education Experts In Gorgan: Gorgan University; 2011. PERSIAN
9. Rahimi Arsanjani A. Physical Education in Schools. Shiraz Shiraz University Press; 2002. PERSIAN
10. Moshref Javadi B. Physical Education and Sports in Schools: Academic Publishing; 1998. PERSIAN
11. Sobhani J. [The Great Men's Victory]: Young Generation Publishing; 2010. PERSIAN
12. Mandana S-N, Amir E, Tavakoli V. The Effectiveness of Life Skills Training on Self-esteem and Automatic Education Achievement in First-School Middle School Students Q J Res Psychol Appl. 2015;6(3):61-72. PERSIAN
13. Haji Ishaq S. [This is as easy as evaluating in the learning service]. 5 ed: Kourosh Printed; 2012.
14. Aghazadeh M, Sadeghi Ibrahim, Majdfar M. [Facing The Mirror, Self-Awareness Skills]: Quran publications; 2013. PERSIAN
15. Mazaheri Tehrani E. The effect of the period of central stability exercises on some physiological factors and quality of life of mentally retarded children. Tehran Tehran University of Physical Education and Sport Sciences; 2012. PERSIAN
16. Taqizadeh M. Supplemental Activities and Supplemental Programs for Learning Strengthening. J Educ Educ. 2009;12(25). PERSIAN
17. Bondak M, Maleki HV, Ebrahimi G. The Effect of Life Skills Training on Student's Students' Auto Studying,. J Educ Psychol. 2015;11(37):19-33. PERSIAN
18. Sohrabi J. [The Effectiveness of Positive Thinking Skills Improvement in a Group Method on the Control Source of High School Students in Gorgan]. Gorgan Azad University of Gorgan Branch; 2006. PERSIAN
19. Sabonati M. [The Relationship between Life Skills and Self-Esteem in Rabat Karim Elementary Students]. Tehran Islamic Azad University, Tehran Branch; 2012. PERSIAN
20. Abbasi S. [Improvement of Life Skills Training on the Quality of Life of Down Syndrome Mothers]. Tehran: University of Welfare and Rehabilitation Sciences; 2015. PERSIAN
21. Khadraei F. [The Effectiveness of Communication Skills Training on Family Performance and Quality of Life of Mothers of Children with Physical-Motor Damage]: Shahid Rajaee Teacher Training University; 2014. PERSIAN
22. Masoudinasab K. [Effectiveness of Basic Life Skills Training on Psychological Well-Being of Released Prisoners Covered by Social Care Center and Post-Prison Care in Khuzestan Prisons]. Ahvaz: Shahid Chamran University of Ahvaz; 2014. PERSIAN
23. Mirza'i Z. [The Effectiveness of Life Skills Training (Emphasizing Problem-Solving Skills Training) on Improving the Quality of Life of Female Heads of Households (Case Study: Female Heads of the Islami Shahr Family)]: Allameh Tabatabaii; 2012. PERSIAN
24. Hatami Gharakhanbiglo G. [Exercise of life skills training on self-esteem, self-expression and interpersonal relationships among students]: Mohaghegh Ardebili University; 2010. PERSIAN
25. Hopefully S. [Determining the effectiveness of life skills training (self-awareness skills, interpersonal relationships and stress control) on emotional intelligence of a group of high school students in a district of Shiraz]. Marvdasht Islamic Azad University, Marvdasht Branch; 2019. PERSIAN
26. Kaki I, Dracchi E. Critical Thinking and Elementary Curriculum. Third Scientific Conference on Educational Sciences and Psychology of Social and Cultural Dangers in Iran; Iran2015. PERSIAN
27. Gabureanu S. Teacher training embedding life skills into vocational teaching. The 6th Intervational Conference Edu world 2014 Education Facing contemporaty world Issues2014.
28. Mehana M, Kilani H. Enhancing Physical Education in Omani Basic Education Curriculum: Rationale and Implications. Int J Cross-Disciplinary Subj Educ. 2010;1(2):99-104.
http://dx.doi.org/10.20533/ijcdse.2042.6364.2010.0014
29. Ross JT. Curriculum integration. Australia: ACER Press; 2010.
30. Pearson P, Webb p. An Integrated Approach to teaching Games for understanding 1st Asia pacific sport in Education conference2008.
31. Thijs A, Akker JVD. Curriculum in development. Netherlands: Enschede; 2009.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-23]